

ωρίκην, ἀφαιρεῖ τὰ μέσα τοῦ παρισμοῦ, καὶ ἐντεῦθεν πολυπλασιάζονται οἱ πτωχοὶ, γίνεται ἕξις ἢ ἀργία καὶ ὀκνηρία, φθείρονται τὰ ἤθη, καὶ ἀναφύονται αἱ κακίαι. Ἐὰν ἡ κυβέρνησις, καὶ πᾶσα πόλις ἰδιαιτέρως, ἡσθάνοντο τὰ ἐκ τῆς διαφθορᾶς ταύτης δεινὰ, ἤθελον βλέπει τὴν ἠθικὴν καὶ φυσικὴν βελτίωσιν τοῦ λαοῦ οὐχὶ ὡς πρᾶγμα ἀδιάφορον, ἀλλ' ὡς πρῶτιστον ἀντικείμενον τῆς προνοίας αὐτῶν καὶ ἰσχυρὸν φυλακτήριον τῆς ἰδίας αὐτῶν εὐτυχίας καὶ ασφαλείας.

Πρὸς μὲν τοὺς παντάπασι διεφθαρμένους πτωχοὺς δὲν ἰσχύει, φαίνεται, οὐδεμία ἠθικὴ διδασκαλία, ἀλλ' εἶναι χρεῖα πολιτικῆς δυνάμεως καὶ προνοίας, διὰ τὰ κατὰστίσει αὐτοὺς μέλη χρήσιμα εἰς τὴν κοινωνίαν, ἢ τοῦλάχιστον ἀζήμια· τοὺς δὲ τιμίους καὶ αἰσθητικούς τοῦ καλοῦ, ὁ ὁρθὸς λόγος διδάσκει ποῖα καθήκοντα εκπληροῦντες δύνανται ν' ἀπολαμβάνωσι τὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν κατάστασιν αὐτῶν εὐτυχίαν, καὶ εἰς καλλιτέραν μάλιστα νὰ προβαίνωσι. Πρέπει λοιπὸν πρὸ πάντων νὰ δίδωσιν ἀνατροφὴν καλὴν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν· νὰ γίνωνται εἰς αὐτὰ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ παντοτεινὰ παραδείγματα σεμνότητος, φιλοπονίας καὶ εὐσεβείας· νὰ στέλλωσιν αὐτὰ εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, διὰ νὰ διδαχθῶσι τὴν ἱερὰν κατῆχσιν, καὶ νὰ μάθωσι τοῦλάχιστον τὸ ἀναγινώσκειν καλῶς καὶ γράφειν, καὶ πρὸς τούτοις τὴν πρακτικὴν ἀριθμητικὴν, καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους αὐτῶν, καὶ τότε νὰ βάλλωσιν αὐτὰ εἰς τέχνην τινά. Ὅταν δὲ παρατηρῶσι τὰ τέκνα αὐτῶν, ὅτι ἔχουσι πόθον σταθερὸν εἰς τὰ μαθήματα καὶ εὐφυῖαν, πρέπει νὰ ἀφίνωσιν αὐτὰ, καὶ κατὰ πάντα τρόπον νὰ βοηθῶσιν, ἕως νὰ ἀποκτήσωσι τὴν δυνατὴν ἐντέλειαν, ὥστε νὰ γίνωνται διδάσκαλοι, ἢ ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως. Τοιούτους νέους πρέπει μάλιστα καὶ οἱ δῆμοι καὶ οἱ πλούσιοι πολῖται νὰ βοηθῶσι καὶ νὰ ἐνθαρρύνωσιν εἰς τὸ στάδιον, εἰς ὃ ἡ φύσις προώρῃσεν αὐτοὺς, ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ ὠφελείας τῆς πατρίδος. Ἐκ τοιούτων πτωχικῶν οἰκιῶν ἐξέλαμψαν οἱ ἐνδοξότεροι ποιηταί, συγγραφεῖς, ἐπιστήμονες καὶ τεχνῖται, ὧν οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ ἀνακαλύψεις ὠφέλησαν καὶ ἐδόξασαν τὴν πατρίδα αὐτῶν, ἠύξησαν τὰς ἀφορμὰς τοῦ πλουτισμοῦ, καὶ εὐκόλυναν τὰ μέσα τῆς κοινωνικῆς εὐζωίας.

Ὅφείλουσι προσέτι οἱ πτωχοὶ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τοὺς νόμους, οὐ μόνον διὰ νὰ ἀποφεύγωσι τὰς ἐπικειμένας εἰς τὴν παρανομίαν ποινὰς καὶ ἀτιμίας, ἀλλὰ καὶ συλλογιζόμενοι, ὅτι εἶναι μέλη τῆς πόλεως ἐν ᾗ ζῶσι, καὶ ὁφείλουσι νὰ φυλάττωσι τοὺς νόμους καθ' οὓς κυβερνᾶται. Ὅφείλουσι χωρὶς φθόνου νὰ σέβωνται καὶ τρόπους τιμίους ν' ἀποκτῶσι τὴν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πλουσίων· διότι, ἂν καὶ ὑπερέχωσιν οὗτοι κατὰ τὴν τύχην καὶ ἀξίαν, ἀναδέχονται ὅμως καὶ τὸ μεγαλύτερον φορτίον τῆς κοινωνίας, συνεισφέροντες εἰς τὰ κοινὰ καλὰ, βοηθοῦντες τὴν πατρίδα εἰς τὰς χρεῖας αὐτῆς, καὶ φροντίζοντες πατρικῶς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ασφαλείας καὶ εὐτυχίας. Ἐν ἐνὶ λόγῳ,